YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (toinen jaosto)

1 päivänä joulukuuta 2005 *

Asiassa C-447/04,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landesgericht Innsbruck (Itävalta) on esittänyt 30.9.2004 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 27.10.2004, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Autohaus Ostermann GmbH

vastaan

VAV Versicherungs AG,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans (esittelevä tuomari) sekä tuomarit R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis ja J. Klučka,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: R. Grass,

ilmoitettuaan ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle aikovansa ratkaista asian perustellulla määräyksellä työjärjestyksensä 104 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaisesti,

kehotettuaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitettuja osapuolia esittämään mahdolliset asiaa koskevat huomautuksensa,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

määräyksen

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevien jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen lähentämisestä ja neuvoston direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta (Neljäs liikennevakuutusdirektiivi) 16 päivänä toukokuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/26/EY (EYVL L 181, s. 65) 4 artiklan 6 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa asianosaisina ovat Autohaus Ostermann GmbH, pääasian kantaja (jäljempänä kantaja), ja VAV Versicherungs AG, pääasian vastaaja (jäljempänä vastaaja), ja joka koskee liikenneonnettomuuden seurausten korvaamista koskevan oikeudenkäynnin oikeudenkäyntikuluja.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin 2000/26 johdanto-osan 18 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Sen lisäksi, että taataan se, että vakuutusyrityksellä on edustaja vahingon kärsineen asuinvaltiossa, on tarkoituksenmukaista taata vahingon kärsineelle erityinen oikeus vahingonkorvausvaatimusten pikaiseen käsittelyyn. Näin ollen on tarpeellista sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön säännös vakuutusyrityksiä koskevista tarkoituksenmukaisista, tehokkaista ja järjestelmällisistä rahallisista tai vastaavista hallinnollisista seuraamuksista, jollaisista mainittakoon kiellot yhdistettynä hallinnollisiin sakkoihin, säännölliset ilmoitukset valvontaviranomaisille, paikan päällä suoritettavat tarkastukset, ilmoitukset kansallisessa virallisessa lehdessä sekä muissa lehdissä, yrityksen toiminnan keskeyttäminen (uusien sopimusten tekemiselle tietyksi ajanjaksoksi asetettu kielto), valvontaviranomaisen erityisedustajan nimeäminen valvomaan sitä, että liiketoimintaa harjoitetaan vakuutuslakien mukaisesti, tälle liiketoiminnalle myönnetyn toimiluvan peruuttaminen, yrityksen johtajille tai johtohenkilöille asetettavat seuraamukset, jos vakuutusyritys tai sen edustaja laiminlyö velvollisuutensa tehdä korvaustarjous kohtuullisessa ajassa. Edellä sanottu

ei kuitenkaan rajoita muiden tarkoituksenmukaisiksi katsottujen, erityisesti valvontaa koskevan lainsäädännön mukaisten, toimenpiteiden soveltamista. On kuitenkin edellytettävä, että vahingonkorvausvelvollisuutta ja aiheutunutta vahinkoa ei ole riitautettu, jotta vakuutusyritys voi esittää perustellun korvaustarjouksen säädetyssä määräajassa. Perusteltu tarjous olisi tehtävä kirjallisesti, ja sen olisi sisällettävä ne seikat, joiden perusteella vastuuvelvollisuus ja vahingot on arvioitu."

4 Direktiivin 2000/26 1 artiklassa, jonka otsakkeena on "Soveltamisala", säädetään seuraavaa:

"1. Tällä direktiivillä on tarkoitus antaa erityissäännökset, joita sovelletaan niihin vahingon kärsineisiin, joilla on oikeus saada korvaus sellaisista liikenneonnettomuuksista johtuvista vahingoista tai vammoista, jotka sattuvat muussa jäsenvaltiossa kuin vahingon kärsineen asuinpaikkana olevassa jäsenvaltiossa ja jotka ovat aiheutuneet jäsenvaltiossa vakuutetun ja pysyvän kotipaikan omaavan ajoneuvon käytöstä.

— —

2. Jäljempänä 4 ja 6 artiklaa sovelletaan ainoastaan vahinkotapahtumiin, jotka ovat aiheutuneet sellaisen ajoneuvon käytöstä,

a) joka on vakuutettu muussa jäsenvaltiossa kuin vahingon kärsineen asuinvaltiossa olevassa toimipaikassa; ja

b) jonka pysyvä kotipaikka on muussa jäsenvaltiossa kuin vahingon kärsineen asuinvaltiossa.

— —"

5 Direktiivin 2000/26 4 artiklassa, jonka otsakkeena on "Korvausedustajat", säädetään seuraavaa:

"— —

6. Jäsenvaltioiden on säädettävä velvoitteista ja niihin liittyvistä tarkoituksenmukaisista, tehokkaista ja järjestelmällisistä rahallisista tai vastaavista hallinnollisista seuraamuksista sen varmistamiseksi, että kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jona vahingon kärsinyt on esittänyt korvausvaatimuksensa joko suoraan vahingonaiheuttajan vakuutusyritykselle tai tämän korvausedustajalle,

a) vahingonaiheuttajan vakuutusyrityksen tai tämän korvausedustajan on tehtävä perusteltu korvaustarjous, jos korvausvastuuta ei kiistetä ja jos vahinkojen suuruus on määritetty; tai

b) vakuutusyrityksen, jolle korvausvaatimus on esitetty, tai tämän korvausedustajan on annettava perusteltu vastaus korvausvaatimuksessa esitettyihin kohtiin, jos korvausvastuu kiistetään tai sitä ei ole tarkasti määritetty tai jos vahinkojen suuruutta ei ole kokonaan määritetty.

Jäsenvaltioiden on annettava säännökset sen varmistamiseksi, että jos tarjousta ei ole tehty kolmen kuukauden määräajassa, vahingon kärsineelle maksettavalle, vakuutusyrityksen tarjoamalle tai tuomioistuimen määräämälle korvaussummalle maksetaan korkoa.

— —"

6 Direktiivin 2000/26 10 artiklan 4 kohdassa, jonka otsakkeena on "Täytäntöönpano", täsmennetään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot voivat perustamissopimuksen mukaisesti pysyttää voimassa tai saattaa voimaan säännöksiä, jotka ovat edullisempia vahingon kärsineelle kuin tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät säännökset."

Kansallinen lainsäädäntö

7 Moottoriajoneuvojen vastuuvakuutuslain, joka on annettu 19.8.1994, (Kraftfahrzeug-Haftpflichtversicherungsgesetz; Bundesgesetzblatt, jäljempänä BGBl.

651/1994; sellaisena kuin se on muutettuna ja julkaistuna BGBl:ssa I, 11/2002; jäljempänä KHVG) 29 a §:ssä säädetään seuraavaa:

"(1) Vakuutusyhtiön tai sen [vakuutusvalvontalain (Versicherungsaufsichtsgesetz)] 12 a §:n mukaisesti nimeämän korvausedustajan on tarjottava korvausta vahingon kärsineelle osapuolelle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun sille ilmoitettiin vahinkotapauksesta, jos korvauksen perusteesta ja sen määrästä ei ole riitaa.

(2) Mikäli vakuutusyhtiö tai sen korvausedustaja riitauttaa velvollisuutensa tarjota korvausta tai mikäli tutkimuksia korvausvelvollisuuden määrittämiseksi ei ole saatu päätökseen 1 momentissa säädetyssä määräajassa, niiden on ilmoitettava tämän syyt vahingon kärsineelle osapuolelle kirjallisesti 1 momentissa säädetyssä määräajassa.

— —

(4) Mikäli vakuutusyhtiö tai sen korvausedustaja eivät täytä 1 ja 2 momentin mukaisia velvoitteitaan, vahingon kärsineelle osapuolelle on maksettava laillista viivästyskorkoa viimeistään siitä ajankohdasta lukien, jolloin 1 momentin mukainen määräaika on päättynyt."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

8 Innsbruckin taajamassa tapahtui 3.2.2004 liikenneonnettomuus, jossa oli osallisena kaksi Itävallassa rekisteröityä autoa. Toisen mainituista autoista omistaja korjautti autonsa kantajalla ja luovutti kantajalle oikeutensa vastaajaa kohtaan. Vastaaja on vakuutusyhtiö, jonka kotipaikka on Wien.

9 Kantajan edustajan 19.2.2004 päivätyllä kirjeellä vastaajaa vaadittiin maksamaan 2.3.2004 mennessä eri summia eli 2 206,39 euroa korjauskuluina, 156 euroa asiantuntijakuluina, 36 euroa onnettomuuteen liittyvinä lisäkuluina sekä mainitun kantajan edustajan kulut.

10 Koska vastaaja ei reagoinut hänelle asetetussa määräajassa, Bezirksgericht Innsbruck antoi 19.3.2004 kantajan vaatimuksesta maksumääräyksen 2 407,39 euron summalle korotettuna 5,5 prosentin korkokannan mukaisilla koroilla 2.3.2004 lukien. Tämä maksumääräys annettiin 23.3.2004 tiedoksi vastaajalle, joka oli kuitenkin joitakin päiviä aikaisemmin siirtänyt pääoman kokonaisuudessaan mainitun kantajan edustajan tilille, jota hyvitettiin 24.3.2004.

11 Koska vastaaja oli suorittanut pääoman, vaatimus Bezirksgericht Innsbruckissa rajattiin kysymykseen oikeudenkäyntikuluista. Tämä tuomioistuin velvoitti 18.6.2004 annetulla ratkaisulla vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikuluina

531,01 euron summan sillä perusteella, että vastuuvakuutusyhtiöillä on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vahingosta suoritettavaa korvausta varten 10–14 kalenteripäivän kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa kantaja voi luottaa saavansa korvauksen vakuutusyhtiöltä siinä tapauksessa, että asiakirja-aineisto saa tavanomaisen käsittelyn. Mainittu tuomioistuin hylkäsi vastaajan esittämän väitteen, jonka mukaan vastaajalla oli KHVG:n 29 a §:n 1 momentin nojalla kolmen kuukauden määräaika vahingon korvaamista varten.

12 Vastaaja nosti kanteen Landesgericht Innsbruckissa. Se vaati, että Bezirksgericht Innsbruckin ratkaisua muutettaisiin siten, että kantaja velvoitettaisiin korvaamaan 404,02 euron summa oikeudenkäyntikuluina. Toissijaisesti se vaati mainitun ratkaisun kumoamista.

13 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin selittää, että siviiliprosessilain (Zivilprozessordnung, jäljempänä ZPO) 41 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä säädetään menestymisperiaatteesta, jonka mukaan oikeusriidan hävinneen asianosaisen on korvattava vaatimuksissaan menestyneen asianosaisen oikeudenkäyntikulut. ZPO:n 45 §:n mukaan kantajan on kuitenkin jopa tilanteessa, jossa sen vaatimus oli periaatteessa oikeutettu, korvattava vastaajan oikeudenkäyntikulut, jos vastaaja ei ole toiminnallaan antanut aihetta kanteen nostamiseen ja jos se on heti myöntänyt kanteessa esitetyn vaatimuksen.

14 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mukaan jos vastaajan näkemys, jonka mukaan vakuutusyhtiöllä on direktiivin 2000/26 4 artiklan 6 kohdan nojalla käytössään kolmen kuukauden määräaika asian käsittelyyn, olisi oikea, kantajan olisi ZPO:n 45 §:n mukaisesti korvattava oikeudenkäyntikulut. Sitä vastoin

jos kantajan se arvio olisi oikea, jonka mukaan tämän direktiivin 2000/26 edellä mainittua säännöstä on tulkittava siten, että vahinkoa kärsinyt henkilö voi vaatia saatavansa suorittamista aikaisemmin ja asettaa kolmen kuukauden määräajan kuluessa vakuutusyhtiölle kohtuullisen, mainittua kolmen kuukauden määräaikaa lyhyemmän maksua koskevan määräajan, olisi katsottava, että vastaaja olisi aiheuttanut kanteen nostamisen ja että tämän olisi tästä syystä vastattava oikeudenkäyntikuluista.

15 Näin ollen Landesgericht Innsbruck on päättänyt lykätä asian ratkaisemista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko — — direktiivin 2000/26 4 artiklan 6 kohtaa tulkittava siten, että korvaushakemuksessa mainitulla liikennevakuutusyhtiöllä on aina käytössään kolmen kuukauden määräaika asian käsittelyyn, vaikka asia olisi tosiseikoiltaan ja oikeuskysymyksiltään yksinkertainen, vai siten, että siinä on kyse pelkästään erääntymissäännöksestä, jolla ei suljeta pois sitä mahdollisuutta, että vakuutusyhtiötä vastaan voidaan esittää vaatimus jo aikaisemmin, kun maksamiselle on asetettu 'kohtuullinen', myös kolmen kuukauden määräajan sisälle sijoittuva määräaika?"

Ennakkoratkaisukysymys

16 Koska vastauksesta esitettyyn kysymykseen ei vaikuttanut olevan perusteltua epäilystä, yhteisöjen tuomioistuin ilmoitti työjärjestyksen 104 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaisesti ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle ratkaisevansa asian perustellulla määräyksellä ja kehotti yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitettuja osapuolia esittämään mahdolliset asiaa koskevat huomautuksensa.

17 Osapuolet eivät ole esittäneet mitään huomautuksia asiasta.

18 Itävallan hallitus epäilee alustavasti yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaa vastata esitettyyn kysymykseen. Direktiiviä 2000/26 sovelletaan näet sen 1 artiklan 1 kohdan nojalla vahinkoihin tai vammoihin, jotka sattuvat muussa jäsenvaltiossa kuin vahingon kärsineen asuinpaikkana olevassa jäsenvaltiossa. Pääasian tosiseikat koskevat ainoastaan Itävaltaa.

19 Tältä osin on todettava, että, kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, saattaessaan direktiiviä 2000/26 osaksi kansallista oikeutta Itävallan lainsäätäjä on päättänyt käsitellä pelkästään kansallisia ja direktiivin soveltamisalaan kuuluvia tilanteita samalla tavalla.

20 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin useaan otteeseen katsonut, että sillä on toimivalta ratkaista yhteisön oikeuden säännöksiä koskevia ennakkoratkaisukysymyksiä sellaisissa tapauksissa, joissa pääasian tosiseikat jäävät yhteisön oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle mutta joissa yhteisön oikeuden säännöksiä sovelletaan kansallisen oikeuden perusteella (ks. mm. asia C-170/02, Feron, tuomio 17.3.2005, Kok. 2005, s. I-2299, 11 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

21 Esitettyyn kysymykseen on siis vastattava.

22 Mainitulla kysymyksellä ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy ennen kaikkea sitä, onko direktiivin 2000/26 4 artiklan 6 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle oikeussäännölle, joka mahdollistaa sen, että vahingon kärsinyt osapuoli voi nostaa kanteen vakuutusyhtiötä vastaan sen jälkeen, kun maksamiselle on asetettu kohtuullinen määräaika, joka on lyhyempi kuin mainitussa säännöksessä säädetyt kolme kuukautta.

23 Vastaaja katsoo, että esitettyyn kysymykseen on vastattava myöntävästi kun taas Itävallan ja Saksan hallitus ja Euroopan yhteisöjen komissio ovat päinvastaisella kannalla.

24 Tältä osin on todettava, että direktiivin 2000/26 4 artiklan 6 kohdan tavoitteena ei ole, kuten vastaaja väittää, se, että vakuutusyhtiön eduksi sovelletaan kohtuullista määräaikaa vahingon korvaamista varten vaan, kuten saman direktiivin johdantoosan 18 perustelukappaleesta ilmenee, taata vahingon kärsineelle erityinen oikeus vahingonkorvausvaatimusten pikaiseen käsittelyyn.

25 Mainittu tavoite on yhteneväinen uhrien suojelun tavoitteen kanssa, joka on jo niiden direktiivien pohjana, joita direktiivillä 2000/26 pyritään, kuten sen johdantoosan kahdeksannesta perustelukappaleesta ilmenee, täydentämään, eli moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 24 päivänä huhtikuuta 1972 annetun neuvoston direktiivin 72/166/ETY (EYVL L 103, s. 1) sekä 30.12.1983 annetun toisen neuvoston direktiivin 84/5/ETY (EYVL 1984, L 8, s. 17) ja 14.5.1990 annetun kolmannen neuvoston direktiivin 90/232/ETY (EYVL L 129, s. 33), jotka molemmat on annettu moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevan jäsenvaltioiden

lainsäädännön lähentämisestä (ks. vastaavasti asia C-129/94, Ruiz Bernáldez, tuomio 28.3.1996, Kok. 1996, s. I-1829, 18 kohta ja asia C-537/03, Candolin ym., tuomio 30.6.2005, Kok. 2005, s. I-5753, 18 kohta).

26 Tämän vahingon kärsineen osapuolen suojelua koskevan tavoitteen vastaista olisi se, että direktiivin 2000/26 4 artiklan 6 kohdassa säädetty kolmen kuukauden määräaika tulkittaisiin siten, että tämän osapuolen ei olisi mitenkään mahdollista edes tilanteessa, joka on tosiseikoiltaan ja oikeuskysymyksiltään yksinkertainen, saada vakuutusyhtiötä ratkaisemaan asiaa ennen mainitun määräajan päättymistä.

27 Muutoin tulkinta, jonka mukaan direktiivin 2000/26 4 artiklan 6 kohta on esteenä kansalliselle oikeussäännölle, joka mahdollistaa sen, että vahingon kärsinyt osapuoli voi vaatia maksua kohtuullisessa määräajassa, joka on lyhyempi kuin mainittu kolmen kuukauden määräaika, olisi saman direktiivin sen 10 artiklan 4 kohdan vastainen, jossa säädetään, että jäsenvaltiot voivat EY:n perustamissopimuksen mukaisesti pysyttää voimassa tai saattaa voimaan säännöksiä, jotka ovat edullisempia vahingon kärsineelle kuin tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät säännökset.

28 Näin ollen esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2000/26 4 artiklan 6 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansalliselle oikeussäännölle, joka mahdollistaa sen, että vahingon kärsinyt osapuoli voi nostaa kanteen vakuutusyhtiötä vastaan sen jälkeen, kun maksamiselle on asetettu kohtuullinen määräaika, joka on lyhyempi kuin mainitussa säännöksessä säädetyt kolme kuukautta.

Oikeudenkäyntikulut

29 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä

vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavaa vakuutusta koskevien jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen lähentämisestä ja neuvoston direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta (Neljäs liikennevakuutusdirektiivi) 16 päivänä toukokuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/26/EY 4 artiklan 6 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansalliselle oikeussäännölle, joka mahdollistaa sen, että vahingon kärsinyt osapuoli voi nostaa kanteen vakuutusyhtiötä vastaan sen jälkeen, kun maksamiselle on asetettu kohtuullinen määräaika, joka on lyhyempi kuin mainitussa säännöksessä säädetyt kolme kuukautta.

Allekirjoitukset